

Viszonzás nélkül

A huszonötödik házassági évfordulónkat a kilencvenhárom éves anyósommal töltöttem, mert a férjem egyszerűen magamra hagyott vele. A férjem édesanyja már két éve lakott nálunk, és néha bizony nem volt könnyű az együttélés. Miután bevittem a reggelijét, elrendeztem a párnáit, sutyiban eltüntettem a szennyes fehérneműt a székről, nehogy megint azokat vegye fel.

– Nagyi, a bejárós nővér egy óra múlva itt lesz. Ő majd segít megfürdeni.

– Nem kell nekem senkinek a segítsége – förmedt rám. – Nem is lennék itt, ha te nem akaszkozsz rá a fiamra!

Könnyek gyűltek a szemembe. Hátat fordítottam a zsémbes öregasszonynak, és kinyitottam a szekrényét. – Kimostam tegnap a levendulaszín ruháját. Azt venné fel inkább, vagy a rózsaszínt?

– Meg is mondtam mindenkinek, ha jó lennél hozzám, megkaphatnád az abroszomat. Nem tűröm, hogy a menyem így bánjon velem. Nem kényszeríthetsz, hogy megfürödjek!

A panaszáradat végét már nem vártam meg. Gyorsan beiskoltam a fürdőszobába, még mielőtt az önsajnálát könnyei feltörtek volna belőlem. „Uram, én mindent megtettem azért, hogy az anyósom megkedveljen! Mit tehetnék még?” – imádkoztam elkeseredésemben.

Nem sokkal később megérkezett az ápolónő. Míg nálunk volt, kihasználtam a lehetőséget, hogy kimozduljak, és rövid időre magam mögött hagyjam a sötét felhőket.

A boltban összefutottam Tammy barátnőmmel. A vidámsága újra könnyeket csalt a szemembe.

– Jó reggelt, Kathy! Hogy mennek a dolgok a nagyival? – kérdezte, majd felém nyújtott egy papír zsebkendőt, és megjegyezte: – Úgy látom, nem valami jól.

– Huszonöt éve, hogy összeházasodtunk. Gondolnád, hogy még ma is úgy kell ugrálnom, ahogyan az anyósom füttyül?

– Te egy szent vagy, tudod?

– Nem vagyok szent. Önző vagyok. Abban bízom, hogy a gyerekeink követik majd a példámat, és gondoskodnak rólam, ha megöregszem.

Tammy elnevette magát.

– Az anyósom rettentő szívós asszony – tettem hozzá. – Minden bizonnyal túlél engem is.

Hazafelé tartva felidéztem magamban, hogyan is kezdődött a kapcsolatunk.

– Anyám látni akar – mondta Gary, és a templom hátsó részébe vezetett. – Anya, ő Kathy. Mindjárt jövök.

Gary otthagytott engem, a tizenöt éves kis nebáncsvirágot ezzel az asszonnal, aki legalább egy fejjel magasabb volt nálam, és igen féltelmesnek tűnt. Hófehér göndör haj keretezte ráncokkal barázdált arcát. Csak úgy áradt belőle a szigorúság.

– Mivel a fiam láthatóan vonzódik hozzád, azt hiszem, nem árt, ha mi ketten jóban leszünk – mondta, miközben a kesztyűs kezét nyújtotta felém. – Mostantól együtt járunk majd templomba.

– Igen, asszonyom.

– Jövő vasárnap pedig elvárunk ebédre.

– Igen, asszonyom.

A lelkész a templomkapuban állt a feleségével, mikor lementünk a lépcsőn. Azon tűnődtem, vajon látják-e rajtam a rémületet.

A megbeszélte napon igazi régimódi vasárnapi ebédben volt részem Garyéknél, párolt marhasülttel, répával, krumplival és házi készítésű metélttel. Mrs. Crawford almás pitéje nemcsak hogy tökéletesen nézett ki, de finomabb volt, mint bármi, amit valaha ettem. Úgy éreztem, sosem leszek képes versenyezni jövőendő anyósom főzőtudományával. Annyira meg voltam szeppenve, hogy a „kérem”

és a „köszönöm” szavakon túl más nem is hagyta el a számat egész délután.

Két évvel később összeházasodtunk. Nem sokkal ezután visszahallottuk az egyik barátunktól, hogy Gary anyja egy társaságban ezt a kijelentést tette: „Kathy nem éppen a fiamhoz való. Kétlem, hogy fél évnél tovább húzná ez a házasság.”

Nyolc hónappal később még mindig házasok voltunk, és száz mérfölddel távolabb költöztünk.

Soha nem szólítottam Gary anyját a keresztnévén. Az anyósom volt, de még a nagymamám is fiatalabb volt nála. Képtelen voltam úgy hívni, hogy *anya*, *mama* vagy *anyuka*. Nem éreztem volna helyénvalónak. Az első gyermekünk születésekor édesanyám meglátogatott minket pár napra, és nem sokra rá Gary anyja is eljött hozzánk. Ettől kezdve úgy hívtam őt: *nagyi*.

A nagynak hét fia volt, de a férjem volt a kedvence. Mindegyikük megnősült, és nekem úgy tűnt, az összes menyje közül a „kicsi Ann” a legkedvesebb a szívének. Szünet nélkül Ann főzőtudományáról beszélt, a tökéletes háztartásáról, és arról, hogy milyen bájos anya és feleség vált belőle.

Hiába igyekeztem, nem tudtam megfelelni anyósom elvárásainak. Takaros háztartást vezettem, és elég jól főztem, de a nagytól soha egy elismerő szót sem kaptam. Ha megemlítette, hogy egy parfümnek szerette az illatát, én megvettem neki. De mint később kiderült, még csak ki sem nyitotta.

Mikor elpanaszolta, hogy a pénztárcája elkopott, vettem neki egy újat. Két évvel később visszakaptam ugyanazt a pénztárcát karácsonyi ajándékként, kissé használtan. Amikor divatba jött a hosszú szoknya, és nagyi lelkesedett érte, elővettem a varrógépet, és varrtam neki egy divatos szoknyát. Kétszer volt rajta, azután visszaadta azt is.

– Nem tetszik – közölte ridegen.

Amikor később állandó gondoskodásra szorult, egyik fia sem akarta idősek otthonába adni, de magukhoz sem akarták venni. Mivel Gary lelkesként szolgált, és egy nyolcvan négyzetméteres, kétszintes paplakban éltünk, minden további nélkül mondhattam volna, hogy nálunk nincs hely. Ehelyett az hagyta el a számat: „Valahogy majd csak megleszünk.”

Sem Garyben, sem bennem nem tudatosult, mennyire ijesztő lehet a nagyinak egyedül egy idegen lakás földszintjén, miközben az egész család odafent alszik. Az első éjszaka megütötte a fülemet, hogy erősen zihálva lélegzik, mire azonnal leszaladtam és kihívtam a mentőket. Nagyit meglepte, hogy odafentről meghallottam őt.

Még jó pár éjszakával később is a kihúzható ágy egyik szélén feküdtem, hogy ne legyen egyedül. Úgy tűnt, örül, hogy valaki meghallgatja, és a gyerekkoráról meg a fiai házi kedvenceiről mesélt nekem. Olyan fáradt voltam, hogy csak hümmögni tudtam, de ő többször is megköszönte, hogy mellette vagyok.

Mivel a nagyit a nappalinkban rendezkedett be, mindenkivel kedélyesen eldiskurált, aki látogatóba jött hozzánk. Minden vendégnek megmutatta azt a gyönyörű abroszt, amelyet még 1938-ban horgolt, és ami az esküvői vacsoránkon az asztal díszje volt. – Egy évembe telt, mire elkészült – mesélte. – Kathy szeretné, ha az övé lenne a halálom után, mert az esküvői képein is rajta van. Ha elég jó lesz hozzám, megkaphatja.

Némely vendégünk bájosnak találta a nagyit, de nekem nagyon is fájtak a vitriolos megjegyzései.

A huszonötödik házassági évfordulónkon aztán újra elejtette azt a célzást, amit először nem sokkal az esküvőnk után hallottam tőle: „Nem gondoltam volna, hogy ennyi ideig kibírájátok egymás mellett.”

Pár nappal később Gary egyik bátyja látogatott el hozzánk a feleségével egy távoli államból. Utólag megtudtam, hogy a nagyit hazaküldte velük a nekem ígért abroszt azzal az utasítással, hogy juttassák el egy másik fiának.

Órákon át méltatlankodtam emiatt, míg végül Gary átölelt, és azt kérdezte: – Ugyan, mihez kezdél volna vele? A mennyországba nem viheted magaddal, ahhoz meg túlságosan elnyűtt, hogy használd.

– Egyszerűen csak nem értem. Hiszen én mindent megteszek azért, hogy megkedveljen.

– Akkor mostantól ne tegyél érte semmit. Egyszerűen légy önmagad, hiszen csak arra van szüksége, hogy valaki törődjön vele.

Félretettem hát a sértettségemet, és összeszedtem minden erőmet, hogy szeretettel legyek a nagyit iránt. Együtt néztem vele a tévében a

Szerencsekereket, elvittem levelezőlapot venni, befűztem neki a cérnát, hogy hímezhesen egy újabb párnahuzat-garnitúrát a fiainak.

Egy pénteki napon elkészült a hímzés. Hétfőn Gary megjegyezte:
– Anya ma nem néz ki valami jól. Szerinted mit tegyünk?

Orvoshoz vittem. A doktor megkérdezte, hogy érzi magát, aztán érdeklődött a családjáról, és arról, hogy mivel szokta elfoglalni magát. A nagy minden kérdésre világosan tudott felelni.

Mikor elhagyta a rendelőt, az orvos hozzám fordult: – A korához képest jól tartja magát, de feltehetően átesett egy kisebb agyvérzésen. Pillanatnyilag jól van, de bármikor rosszabbodhat az állapota.

Két napon át senki sem tudta rávenni a nagyit, hogy egyen. Csütörtök délután elmentem a kedvenc gyorséttermébe, és megvettem a kedvenc menüjét: Kentucky rántott csirkét zsenge zöldbabbal, kétszersülttel és mártással. Az egész család köré gyűlt, míg evett, és a régi szép időket emlegettük. Mikor már majdnem az egészet megette, rám mosolygott, és azt mondta: – Köszönöm. Ez volt a legfinomabb étel, amit valaha főztél.

Ő mulatságosnak találta a viccet, és végül már én is csak nevetni tudtam rajta.

Nagyi másnap reggel meghalt.

Azon a nyáron jó pár államot bejártunk Garyvel, hogy meglátogassuk a fivéreit. A sógornóim bevallották nekem, mennyire féltékenyek voltak rám. – Másról se hallottunk tőle, csak hogy milyen nagyszerűen sütsz, főzöl és varrsz, és hogy micsoda ajándékokat kap tőled. Hosszú levelekben ecsetelte, hogy éjszakákon át fenn maradtál vele, és még vásárolni is elvitted. Folyton veled dicsekedett.

– Ugye, csak ugrattok? – hitetlenkedtem.

Azon a körúton sokat megtudtam a család múltjáról, és rájöttem, milyen kevésbé ismertem az anyósomat. Szomorúan gondoltam arra, hogy csak a halála után kezdem értékelni őt.

Ki akartam vívni az elismerését, ezért elhalmoztam ajándékokkal, és mindenféle szívességeket tettem neki. Pedig azt hiszem, leginkább arra lett volna szüksége, hogy valaki – akár én, akár Gary, az unokái vagy bárki – elidőzzön vele.

Úgy is mondhatnám, túlságosan későn ismertem fel anyósom szeretetnyelvét. Nem mintha bármikor is arra számítottam volna, hogy

összebarátkozunk, de miután meghalt, megértettem, hogy a legkedvesebb fia, a férjem azt szeretete volna, ha egyszerűen csak mellette lennék, anélkül hogy bármit várnék cserébe. Végül mégis megtanultam ezt a leckét a szeretetről. A leckét, amelyet a nagyi tanított nekem.

–Katherine J. Crawford

Katherine férje, Gary bölcs tanácsot adott a feleségének: „Nem kell annyit ugrálni a nagyi körül. Légy nyugodtan önmagad, hiszen csak arra van szüksége, hogy érezze a törődésünket.”

Mai világunkban minden a teljesítményről szól. Azt hisszük, ha elég keményen iparkodunk, és mindig azt tesszük, amit elvárnak tőlünk, azzal kiérdemelhetjük mások szeretetét és megbecsülését. Néha minden tőlünk telhetőt megteszünk, hogy kivívjuk az elismerést, és bizonyítsuk, hogy okosak, rátermettek, figyelmesek vagyunk. Olyan buzgón igyekszünk mások kedvében járni, hogy nem marad energiánk valóban odafigyelni rájuk, megismerni őket, és egyszerűen csak élvezni a társaságukat.

Sokszor semmi szükség arra, hogy szorgos méhekként nyüzsgünk mások körül. Ha megkérdeznénk őket, talán elmondanák, hogy a lelkük mélyén csak arra vágnak, hogy némi időt töltsünk velük.

Ezen a héten próbáljuk ki, milyen is az, ha felhagyunk a „nyüzsgéssel”, és „csak úgy” együtt vagyunk valakivel, akit szeretünk!